Год. II. София, 9 юли 1928 год. Брой 24

Годишенъ абонаментъ:
За България 80 лв.
За странство 160 лв.
За Америка 2 дол.

ОБЯВЛЕНИЯ:
2 лева кв. см.

Брой 1 левъ

СВОБОДНА ДОБРУДЖА

ОБѢДЕНЪ СЛЕДПРАЗДНИЧЕНЪ ВЕСТНИКЪ ЗА НАЦИОНАЛНИ ВЪПРОСИ

Записвание на абонаментитѣ се придружава съ сумата

Редактира комитетъ

Адресъ „Св. Добруджа" — София

Отговоренъ редакторъ
Т. ХРИСТОВЪ

Д-ръ П. Вичевъ

Старо село

Усилениятъ трудъ на Добруджанци прѣзъ 1926 г. бѣше щедро възнаграденъ съ богата реколта.

Юлското слънце заливаше съ горѣщи вълни добруджанската равнина. То застрашаваше да опожари полетата. Добруджанци бързаха да изпреварятъ сутрешното слънце и да го догонятъ на западъ.

Ромънскитѣ чокои имъ завидѣха, че тѣ пакъ ще бждатъ духомъ силни и пакъ ще вирнатъ глава, да търсятъ изгубени права и свободи. И решиха да изпълнятъ заговора си — да ги избиятъ, но да се отърватъ отъ тѣхъ.

*

Разбойническа банда отъ 20 души решава да обере бирника въ с. Старо-Село, за когото сж знаяли, че ималъ въ касата си 4 мил. леи. Турчинъ единъ билъ адютантъ на главатаря.

Отиватъ. Убиватъ шефа. Раняватъ патраула. Отварятъ касата, но пари нѣма. Преди день само, тѣ били внесени въ Тутраканската банка. Пръвъ избѣгва главатаря съ адютанта си. Останалитѣ вдигатъ кой какво може — дрехи, обуща, юргани, одеала и пр. и избѣгватъ. Мародери-провокатори!

*

Добъръ бѣше повода за ромънскитѣ кръвници отъ „Акциуня Руманяска", Ташко Пучеря, Перикли Папа Хаджи, Георги Зука, Хинциеско, Ташко Стату и главореза капитанъ Попеско. И когато плъзналитѣ по полето работни пчели изпращаха последнитѣ си поздрави на тежко залѣзващето и потънало въ пота на милиони трудящи се хора слънце, и когато се прибираха добруджанци да сложатъ снага за отмора, нахлуватъ жандармерия и войска на 4 юли въ с. с. Старо Село, Дайдъръ, Сѣново и Денизлеръ, заливатъ петдесеть и трима българи, въ най-цвѣтуща възрасть, всички баши по на 3—5 деца, жестоко ги измжчватъ и заколватъ като петровски пилета.

*

Американския министръ въ Букурещъ придруженъ отъ жена си, съ автомобилъ се отправя да провѣри истината, защото ромънцитѣ по старъ занаятъ криеха фактитѣ. Той проче, видя човѣшката касапница. Той видя траура надъ добруджанския край. Ала той остана съ виденото отъ него, а О. Н. потриваше ржце отъ вѣрното и точно изпълнение на договоритѣ за малцинствата, за денационализация на цѣли области. Други пъкъ, спортисти по филантропията отъ д-вото за О. Н. които канерватъ на официалното О. Н., продължаватъ още да гладятъ съ паче перо ранитѣ по тѣлата на обезправенитѣ националисти.

*

Кръвьта на петдесеть и тримата избити българи, следъ ония избити двадесеть и петь души презъ май 1926 год. въ Кючукъ-Акбунаръ, Кавурга, Шахинларь, Доймушларъ, Айдемиръ, Попина; следъ избититѣ двѣ хиляди души въ Татаръ-Бунаръ (Бесарабия), следъ ноемврийскитѣ 1927 г. кланета, бесилки и горене живи тѣла въ Кочина, Бабукъ и пр. които сж продължение на една верига на най отвратителни престжпления, която започва отъ Букурещъ, опасва Бесарабия, Добруджа, Банатъ, Трансилвания, Буковина и цѣла Ромъния, — тая българска кръвь, па́ритѣ на тая невинно пролѣта човѣшка кръвь вече ни души.

Стига еветчилъкъ. Стига угодничество да се харесваме на голѣмитѣ европейски сатрапи.

И този ни апель не е късно, за да се опомним и обединим ведно съ всички подтиснати народи, да ликвидираме съ интригитѣ и подстрекателствата на империалиститѣ, да образуваме единъ фронтъ срещу системата на насилия, покровителствувана отъ високо. Нѣма мѣсто за насъ въ общества на насилницитѣ и убийцитѣ. Само тъй ще изпълним историческото си назначение въ националъ-освободителната борба, ще предупредим изтжпленията и ще станем способни да търсим смѣтка за всѣко престжпление.

Сръбско-български договоръ

„Le Temps" на уводно мѣсто се занимава съ постжпкитѣ, които българското правителство е направило въ Бѣлградъ за сключване на арбитраженъ договоръ. Съ това казва меродавния френски вестникъ ще се тури край на всички спорни въпроси между двѣтѣ страни, и ще открие пжтя за Балканското Локарно. Сжщия в-къ доволенъ отъ тоя курсъ, който е отдавнашна мечта на Бриана, закача и въпроса за постоянитѣ нападения по границата отъ комитаджии и подчертава, че тия нападения сж ставали въпреки желанието на правителството на г. Ляпчевъ.

Когато имъ уйдисва какъ знаятъ синковцитѣ да пишатъ, макаръ да сж убедени, че току тъй спорнитѣ въпроси не могатъ да се премахнатъ.

Г-нъ Ляпчевъ опровергава тая французка версия.

Противъ германската хегемония на Балканитѣ

Le Temps пише по въпроса за съединението на Австрия и Германия, че Италия и малката антанта ще бждатъ винаги съгласни за да се противопоставятъ енергично срѣщу всѣки опитъ на Германия да се домогне до установяване на една нова нейна хегемония чрѣзъ Австрия и Унгария на Балканитѣ.

Франция и Англия не ще позволятъ нищо противъ договоритѣ и общия миръ, което ще гони да наруши сжществующето статукво въ централна Европа. Г-нъ Зайпелъ, австрийския канцлеръ казва в. Le Temps трѣбва да държи смѣтка за всичко това и слѣдователно всѣка мисъль за присъединение къмъ Германия нѣма да се търпи.

Чемберленъ противъ ревизията на договоритѣ

Презъ Букурещъ съобщаватъ

Въ заседанието на камарата на общинитѣ въ Лондонъ отъ 4 т. м. Чемберленъ, предизвиканъ отъ единъ депутатъ въ смисълъ да се уреди една специална комисия при О. Н., която да анкетира унгарскитѣ рекламации по оплакванията на унгарцитѣ въ съседнитѣ държави, отговорилъ:

Това не може да бжде, защото ще създаде много мъчнотии.

По отношение ревизията на Трианонския договоръ, Чемберленъ отговорилъ:

Всички сме съгласни, че да се иска ревизия на единъ договоръ въ толкова малко време, като Трианоския не се служи на мира.

Значи на мира се служи като се изнасилватъ, убиватъ и ограбватъ инороднитѣ малцинства. И това е разбиране, разбира се на насилницитѣ.

Обезоржжаватъ се

Англійскиятъ генералъ Томсонъ е открилъ една нова автоматическа пушка, която е изпитана и съ която въ минута се изхвърлятъ 45 куршума. Англійското правителство е заплатило на генерала 5000 лири стерлинги и смѣта да въведе въ англійската армия тая нова автоматическа пушка. То е забранило сжщо продажбата на патента за пушката на други държави.

Както се вижда, обезоржжаватъ се съ модернизирането на всички оржжия за изтрѣблението на човѣшкия родъ.

Програмата на новото германско правителство

Новиятъ германски канцлеръ Херманъ Мюлеръ е излѣзалъ въ Райстага съ програмата на новото германско правителство, която се резюмира така:

Външната политика на Райха ще бжде продължение на досегашната — инспирирана отъ желанието да се постигне по миренъ начинъ, а не чрезъ реваншъ разрешаването на всички спорове. Но германския народъ е убеденъ, че това желание ще се прецени добре отъ всички сили, за да не отрекатъ равнозначущи компенсации.

По отношение на изпразването на Ренания, ревизията на Доусовия планъ и обезоржжението, кабинета на Мюлеръ ще следва сжщата политика на Маркса, политика, която се сподѣля отъ центристи, популисти и националисти, за по-скорошното освобождаване на Саарската область, облекчаване колкото се може повече репарационнитѣ тяжести, и обезоржжаването на народитѣ, което Германия е декларирала безрезервно. Тя има толкова по-голѣмо право да иска, като се знае че следъ Тоари е изпълнила всичкитѣ си задължения.

Обезоржжена Германия, обкржжена отъ въоржжени съседи до зжби, — това е едно невъзможно положение. Тукъ канцлеръ Мюлеръ прави концесия на националиститѣ, като отваря врати и за възможното разрешение и Германия да се въоржжава.

За бесарабскитѣ ученици

Резултатитѣ на матуритетнитѣ изпити на ученицитѣ отъ инороднитѣ малцинства въ Бесарабия сж скандални.

Три комисии сж произвеждали и контролирали изпититѣ. Отъ 138 ученици въ Кишиневъ сж успѣли да взематъ матуритетни свидѣтелства само 34 което значи 25%.

Резултатитѣ отъ останалитѣ комисии още не сж извѣстни. Така ромънцитѣ искатъ да научатъ инородния елементъ да знае по-малко, за да не търси свобода.

Генералъ Протогеровъ убитъ

Македония даде още една голѣма жертва на балканскитѣ ежби.

Следъ 30-годишна непрекъсната дейность за македонската свобода, завчера къмъ 12 ч. въ сжбота срещу недѣля на ул. Екзархъ Иосифъ предъ трапезарията сж убити известнитъ зап. генералъ Александъръ Протогеровъ 60 год. родомъ отъ гр. Охридъ Македония и неговия телохранитель Атанасъ Цеповъ родомъ отъ Кукушкитѣ села. Убийцитѣ били трима и сж избѣгали.

Кой ги уби, защо ги уби — загатка голѣма.

Настаняване на бѣжанцитѣ по Черноморския брѣгъ.

Главната дирекция по настаняване на бѣжанцитѣ е назначило 2 комисии.

Едната отъ тѣхъ, въ чийто съставъ влизатъ н-къ на противомаларичния институтъ г. Д-ръ Дрѣнски и г. проф. Г. Бончевъ, ще направи щателно проучване здравословното, геологичното и регулационно състояние на ония мѣста въ Бургазко, които сж опредѣляни за бѣжански селища.

Другата комисия, въ която влизатъ нѣколко души народни представители ще проучи всички въпроси около окончателното настановяване на бѣжанцитѣ по черноморското крайбрѣжие.

Тия дни двѣтѣ комисии заминаватъ за респективнитѣ мѣста.

Загубенитѣ по „Италия"

За да се намѣреше изгубения въ севернитѣ ледовити полярни страни цепелинъ „Италия" на генералъ Нобиле, който носеше специаленъ кръстъ отъ папата, за да го забие на северния полюсъ, тръгнаха аероплани и параходи ледоразбивачи отъ всички страни. И съвѣтска Русия дори и тя не остана наназадъ. Отъ тогава обаче за да намѣратъ екипажа изгубиха се още:

1. Френския хидропланъ съ Гибо, Кувервилъ, Валетъ, Брази, Амундзенъ и Дитрихзенъ.
2. Аеропланъ съ руския авиаторъ Бабушкинъ.
3. Единъ балонъ, който изгоре съ десеть души, и
4. Шведския капитанъ Лундборгъ тежко раненъ и четири души отъ групата на Вилиери.

Въ дирекцията за подпомагане пострадалитѣ отъ земетресението ежедневно постжпватъ оплаквания отъ Пловдивски граждани по поводъ събарянето на нѣкои незасѣгнати и съвсемъ здрави здания за прилагане регулацията и разхубавяването на града.

Процесътъ на Елзаскитѣ автономисти

Федерация на Европ. държави. — Терора надъ елзасци. — Разпита на агентъ-провокатора

VII

Подсѫдимиятъ Шлагелъ, подпредседатель на Schutztruppen, запитанъ отъ председателя.

— На строга болшевишка организация ли разчитате?

— Че ние мислихме за една строга организация, това е безспорно. Но тая организация не е насочена срещу публичната власть, а само за наша протекция. Ние имахме една млада и буйна интелигенция, която трѣбваше да използваме. И ние не направихме повече отъ това което правеха Аксионъ Франсезъ и комуниститѣ.

— Но отъ други вашъ протоколъ се вижда, че при опасность вие предвиждате телефони, сигнали на известни мѣста, отъ кѫдето ще се даватъ писменни разпореждания отъ главния щабъ до секциитѣ. Става въпросъ сѫщо за мобилизационенъ планъ.

— Но ако ни оставеха свободни нѣмаше да става въпросъ за отбрана, намѣсва се Шалъ. Всичко това ви се обясни.

— Но вие забравяте вашата рѫководна мисъль: „Пълна автономия, правото за елзасци да разполагатъ съ себе си, да съставяте часть отъ

федерацията

на европейскитѣ държави, пълно обезорѫжаване, опозиция на френската буржуазия и пр. А това всичко е чистъ сепаратизъмъ.

— Всички тия работи които вие четете сѫ само черновки. И азъ ще ви посоча петдесеть души свидѣтели, които ще ви кажатъ, че това сѫ били само проекти, казва Полъ Шалъ.

— Обръщайки се къмъ Шлагела, председателя пита: какво разбирате вие подъ думитѣ „Елзасъ — Лоренъ, за елзасъ лоренци".

— Това е единъ лозунгъ, едно знаме. Така бѣше въ германско време, но германцитѣ не го намѣриха за опасно. Мислехме, че и френцитѣ така ще го разбиратъ, ала се излъгахме Ние искаме да бѫдеме у насъ на масата, но не подъ масата отговаря Шлагелъ.

— Но какво е намѣрено при обиска у Шлагела? — пита защитата.

— Нѣколко парчета каучукъ, отговаря Шлагелъ, които си купихме съ нѣкои приятели, за да се браним отъ ройалиститѣ и фашиститѣ. При това ние бѣхме изложени постоянно на агентъ-провокатори.

Хенри Райзахеръ търговецъ 45 г. другъ подсѫдимъ обяснява:

Азъ съмъ търговецъ въ Стразбургъ. Единъ день ми турятъ секвестъръ на мобилитѣ и търговскитѣ ми смѣтки. Протестирахъ, обаче безполезно. Продавахъ стокитѣ си за да живѣя. Следъ 3-4 дена ме арестуваха. Държаха ме 15 дена безъ да бѫда разпитванъ. Обвиниха ме въ шпионажъ и за това че съмъ билъ далъ въ германско време клетва да бѫда вѣренъ на императора. Измѫчиха ни отъ гладъ. Идва, единъ день, префекта и ни казва, че трѣбвало да ни приковатъ на стената и да ни

застрелятъ като кучета.

Интерниранитѣ елзасци отъ Германия, получиха обезщетение, а на тѣзи отъ Франция не имъ дадоха.

— Но вие се бъркахте въ локалната политика, подписали сте манифеста.

— Всичко това е вѣрно. Азъ бѣхъ касиера на Хайматбунда и дължа да заява, че всичкитѣ постѫпили суми бѣха отъ елзасци. Написалъ съмъ нѣкои статии въ в. „Warhheit", когато Баронъ де Булахъ бѣше арестуванъ. Азъ считахъ че тия арести и преследвания бѣха противозаконни. Сътрудничехъ и въ в. „Zukunft".

— Вие сте билъ човѣкъ съ довѣрие и сте писали до О.Н.

— Да, не се защищавамъ за това. Азъ писахъ статията съ следния текстъ: „Ние искаме плабисцита, за да бѫдатъ предупредени отатъкъ, че нашата земя не може да бѫде утре ново военно поле. Ние искаме това което е нашето право — единъ плебисцитъ чрезъ общо и тайно гласоподаване за всички жители родени въ Елзасъ Лоренъ.

И това е искание на цѣлия опозиционенъ блокъ. Всѣка година повече отъ единъ милиардъ отиватъ въ Франция. Ние искаме и

финансова и икономическа

независимость. Комунистическата партия има за база на своята акция правото за Елзасъ да разполага самъ съ своята сѫдба. На тѣхъ нищо не се казва, а ние чрезъ легални пѫтища търсиме автомията — насъ ни преследватъ.

Писахъ на г. Поанкаре и Барту, че въ Елзасъ ставатъ тежки работи, обиски и тероръ които се криятъ отъ тѣхъ, че вестницитѣ се спиратъ и че всички елзасци които протестиратъ се арестуватъ.

Боманъ младъ човѣкъ тоже подсѫдимъ говори на елзаски диалектъ, обяснява на високо противъ инспектора — свидѣтель Бауеръ.

— Какво правихте следъ примирието?

— Преди да дойда до тамъ, имамъ много други работи да говоря.

— Но азъ дирижирамъ дебатитѣ, казва председателя и искамъ да ми отговаряте.

— Е добре, азъ ходихъ въ Франция почти на всѣкѫде. Върнахъ се въ Елзасъ и оттукъ заминахъ да взема жена си, която бѣше въ северна Германия при родителитѣ си. Тамъ ме арестуваха като

французски шпионинъ,

а тукъ ме арестуваха като германски шпионинъ.

Азъ се запознахъ съ Баронъ де Булахъ на велодрума. Двама сме спортисти. Булахъ следъ като излѣзе отъ затвора основа в. „Wahrheit" за да се брани. Покани ме и азъ станахъ отговоренъ редакторъ.

Неговата задача бѣше плебисцита. Съ Лей (таксуванъ отъ френцитѣ голѣмъ шпионинъ) се запознахъ чрезъ писма които той ми пишеше, като редакторъ на вестника въ които се оплакваше отъ водената противъ него кампания.

— Но защо, продължава Боманъ, не ме сѫдиха тогава за шпионажъ? Нека се донесе преписката тукъ.

Прокурора — защото преписката не е още довършена и обръщайки се къмъ сѫдебнитѣ заседатели обяснява, че тая преписка не може да бѫде донесена, защото тя съдържа опасенъ шпионажъ.

Подсѫдимитѣ и защитницитѣ протестиратъ и се създава голѣмъ шумъ, който спира съ обѣщанието отъ прокурора да донесе копие отъ тая преписка.

— Ние протестираме, казва адвоката Бертонъ, противъ тоя обичай да се носятъ преписи, отъ досие, като се отказва на защитата да го види въ оригиналъ.

— Ето съ такива несправедливости е обкрѫжено нашето движение, както и отъ такива тежки оскърбления, които прокурора тука ни подхвърля, казва Боманъ.

Колеръ последниятъ подсѫдимъ 37 г. родомъ въ Мюлузъ, казва:

Въ д-во „Ервиния" влѣзохъ, обаче следъ нѣколко м-ца напустнахъ. Влѣзохъ въ редакцията на „Wahrheit" по препорѫката на Боманъ. Работихъ въ счетоводството и експедицията. Ходехъ въ Фрибургъ на Бриго всѣки месецъ да уреждамъ смѣткитѣ на вестника съ една книжарница. Тамъ се запознахъ съ Лей. Азъ имахъ квартира тамъ и той идваше понѣкога при мене и критикуваше вестника.

— Но прокурора ви приписва, че вие сте подържали връзкитѣ. Вие сте били и въ кореспонденция съ Лей.

— Това е лѫжа. Той ми пишеше обаче азъ не му отговаряхъ. Но вие изслушахте комисаря Бауеръ. Азъ твърдя, че той бѣше предложилъ на едно семейство Ришъ отъ Мюлузъ

да ме очистятъ

и въ замѣна на което мѫжа ще получи пари и назначение. А когато ме арестуваха Бауеръ ми каза: „Вие сте интелигентно момче, но сте влѣзли въ една лоша афера. Но това може да се поправи ако се съгласите да влѣзете въ моя услуга". Азъ нѣмамъ характеръ да върша това което вършите вие, му отговорихъ.

Приключени сѫ обясненията на подсѫдимитѣ. Следва разпита на свидѣтелитѣ.

Инспекторътъ Бекеръ въ Стразбургъ обяснява:

Азъ присѫтствувахъ на фамозното събрание презъ 1926 г. въ Стразбургъ, когато се разискваше манифеста на Хайматбунда. Фразата въ него, че автономията се разбира въ кадритѣ на Франция, по собственото обяснение на Д-ръ Риклинъ, който е шефа на автономистическата група и който самъ чухъ сѫ паравaнъ за да не бѫдатъ преследвани отъ прокурора.

Това се вижда и отъ писмото на германския агентъ Пинкъ който пише, че трѣбва борбата на в. „Zukuuft" да следва до като се освободятъ Елзасъ и Лотарингия отъ Франция.

— Кѫде е това писмо пита адвоката Бертонъ.

Става инцидентъ, но писмото не се посочва

Тѣ искаха, казва Бекеръ,

обявяване на автономията,

отдѣлянието отъ Франция и избирание на свой председатель на новата Република. И тѣ намѣриха своитѣ сътрудници въ Германия въ разнитѣ националистически организации. Сътрудницитѣ въ Алманаха на Солвеенъ сѫ изключително отъ Германия и субсидирани отъ Елзасъ-Лоренския институтъ въ Берлинъ. Политическото списание на Д-ръ Ернстъ въ Берлинъ правеше реклама на Солвеенъ. Евангелскитѣ публикации на Вурцъ вършеха сѫщата роля на сепаратизмъ.

Презъ 1920 г. се създаде въ Франкфуртъ наученъ институтъ съ задачи да установи по тѣсни връзки съ Германия. Презъ 1922 г. вече тѣзи задачи достигнаха до пропагандата да се отдѣли Елзасъ отъ Франция. Поставиха се въ негово използувание здание, библиотека, бюра и служби. Издадоха се маса книги по Елзасъ-Лоренския въпросъ. Съ него, казваше Д-ръ Ернстъ, ние ще откъснеме тия области отъ Франция.

— Кои професори преподаваха въ тоя институтъ? — пита адвоката Фурие.

— Познавамъ нѣколко.

— Но азъ зная френски автори които сѫ четени въ него, добавя пакъ Фурие.

— Това е вѣрно, но тѣ бѣха всички партизани на

противофренската пропаганда,

за възвръщанието на Елзасъ Лотарингия на Германия. Тѣ навсѣкѫдѣ разбиваха френската теза.

— Но тѣ сѫ честни хора, макаръ че и тѣ сѫ френци. Нека свидѣтеля ни каже познава ли той Рилъ, пита адвоката Фурие.

— Тоя въпросъ не ме смущава, — да познавамъ го. Никога обаче не съмъ му давалъ директиви и никога той не е билъ въ услуга на полицията.

— Нека свидѣтеля ни каже какъ така смѣта художника Солвеенъ за сепаратистъ, когато въ Алманаха му се срещатъ фигури съ трикольорни шапки?

— Да, но тамъ сѫ и портретитѣ на елзаскитѣ ренегати, които сега сѫ въ Берлинъ.

Свидѣтеля обяснява че Пинкъ и Д-ръ Ернстъ сѫ дирижирали съ писма цѣлата дейность на автономиститѣ.

— Какво разбира свидѣтеля подъ думата автономизъмъ?— пита защитата.

— Автономизъмъ значи борба която съ нелегални срѣдства цѣли откѫсването отъ Франция това което ѝ принадлежи и да го даде на друга държава. Автономизъмъ и сепаратизъмъ сѫ едно и сѫщо нѣщо.

Срещу

това невежество

Д-ръ Риклинъ протестира и заявява, че въ никакви връзки не е билъ съ странство. Нашата борба е независима и води къмъ защита на нашитѣ права, свободи и религия.

Протестиратъ на свой редъ и всички подсѫдими срещу тенденциознитѣ обяснения на свидетеля полиц. инспекторъ Бекеръ.

Пристѫпва се къмъ разпита на *агентъ-провокатора, свидетеля Рилъ.*

— Азъ принадлежа на едно националистическо по духъ и сърдце семейство. (Тия думи предизвикватъ ядовитъ смѣхъ). Когато се запознахъ съ хората около в. „Zukunft", азъ пожелахъ да узная повече и найдоброто срѣдство да отида до край бѣше да влѣза въ движението. Написахъ специално писмо на в. „Zukunft" за тая цель. Получихъ и отговоръ. Писмото го имате. Трѣбваше да дамъ доказателства за вѣрность. Веднъжъ подсѫдимиятъ Швайцеръ ми каза, че думитѣ отъ манифеста: „въ предѣлитѣ на Франция", е една мѣрка на предпазливость срещу прокурора. Швайцеръ ми каза още: „сѫществено то е да извоюваме

независимостьта на Елзасъ,

За достигане на тая цѣль, азъ съмъ готовъ да отида въ затвора".

Въ деня на примирието свещ. Хайлъ казваше: „на този день не трѣбва да се гледа като на праздникъ, а като на трауръ".

Автономиститѣ се събираха въ Мюлузъ. Тѣзи заседания ги правѣха въ хотелъ. Вземаха мѣрки за запазването си отъ сюрпризи. А за да замаскиратъ работата, караха едного да свири на пиано. Въ едно отъ тия заседания Швайцеръ говори за организацията на Хайматбунда така: „Желѣзничаритѣ дойдоха при насъ. Ще дойдатъ и чиновницитѣ. Работницитѣ ще вървятъ напредъ. Оставатъ само селянитѣ. Трѣбва да се спечелятъ и тѣ да тръгнатъ, защото това ще бѫде трудно следъ една хубава реколта. Почва вече да се говори, че ние работимъ за Германия. Ние не сме нито германци, нито французи. Ние сме елзасци. Това което е потрѣбно то е да се създаде

единъ-единственъ фронтъ".

Свидетельтъ Рилъ, продължава да изнася споменитѣ си. Единъ день, казва той, въ Стразбургъ се представляваше една шовинистическа пиеса. Швайцеръ съ нѣколко още граждани създадоха суматоха. На другия день предупредиха директора на трупата да не идва повече, ако такива пиеси ще се представляватъ. Искаха му да представи германски пиеси. Единъ други пѫть Швайцеръ ми каза: „Трѣбватъ свещеници на Хайматбунда. Единъ само отъ тѣхъ струва една цѣла секция. Що се отнася до чиновницитѣ, тѣ трѣбва да основатъ ядки помежду си".

— Какво знаете за Лей?

— На едно мое писмо той ми отговори: „Ние сме съ васъ и ще ви подкрепимъ съ всичката си душа". Чрезъ една книжарница въ Фрибургъ, азъ успѣхъ да влѣза въ връзка съ него. Той ми даде среща въ Базелъ. Азъ трѣбваше да нося маргаритка на бутониерата си, като знакъ за познаване. Той не дойде, но изпрати човѣкъ, нѣкой си Блауеръ. Този последния ми поиска сведения за извършеното въ Мюлузъ. Искаше ми да му давамъ сведения отъ воененъ характеръ чрезъ уговорения шифъръ. Говори ми за Пинкъ и за отношенията на последния съ Д-ръ Ернстъ, въ Берлинъ и прибави: „Ако искате да работите съ насъ и за насъ, ние сме на ваше разположение. Ние имаме достатъчно пари за това".

Получихъ писмо и отъ д-ръ Ернстъ. Той ми даде адреситѣ на лицата, съ които да влеза въ отношения, както и съ много елзасци въ Германия, които се занимаватъ съ противофренска пропаганда. До тогава азъ не познавахъ лица освенъ отъ второстепенно значение. Сега

решихъ да се сближа

съ големцитѣ, като д-ръ Риллинъ. Азъ му пишехъ писма. На едно той се залови и отговора и ми обясняваше, че думитѣ „въ предѣлитѣ на Франция" е една фасада която ще се събори при удобния случай. Сега се налагало по необходимость.

Той подържаше още че е въ

Итало-френски

инцидентъ

На френско-италиянската граница близо до Мадона, трима италиянски войници навлѣзли въ френска територия, окупирали френския пость и задигнали мобилировката му. Вдигнали сж дори маситѣ и столоветѣ.

Ние мислихме, че такива работи ставатъ по „варварския" Балканъ, ала по сжщия пжть се вършатъ и отъ културнитѣ френци и италиянци. Гдѣто ще се каже хайдутлука не ходи по гората, а по хората, макаръ да сж италиянци или френци.

отношение съ единъ докторъ, който работа за Съединени Европейски Щати — една идея, която трѣбва да се проагитира чрезъ конференции. Научихъ се после, че д-ръ Риклинъ е внесълъ суми въ д-во Ервиния и че това д-во ще се бори за автономията, която ще доведе до неутралитетъ. Щурмелъ сжщо ми разправяше, за създаването на „Ервиния" и че ще се създаде пропасть между германската и френската култура, но вънъ отъ в. „Zukunft" трѣбва да се създаде една организация на довѣрени хора, които като бждатъ групи за протекция, да станатъ сжщевременно и годни за атака. За цѣльта има пристигнало оржжие, което ще се раздаде. Съобщи ми сжщо, че много пари сж пристигнали за д-во „Ервиния". Щурмелъ ми говори за създаването на единенъ фронтъ

на малцинствата

въ Франция. Каза ми дори, че британцитѣ и корсиканцитѣ сж вече дали съгласието си.

Сумитѣ на банката Пинкъ и Жерардо сж отъ германски произходъ. Тѣ сж внесени още отъ примирието.

Атакуванъ отъ защитата за агентъ-провокаторската роля, която е игралъ свидѣтеля Рилъ, последния отговори:

— Да, следъ като бѣхъ заплашенъ съ много писма отъ Германия, че ще бжда убитъ, принудихъ се да отида въ обществената безопасность и да издамъ всичко. Инспектора Болъ ме успокои и ме натовари да следвамъ своитѣ задачи и разкрития.

Адвоката Фурие чете писмо отъ Рилъ до Шалъ, въ което той пише, че Поанкаре е гробокопателя на Елзасъ. А въ друго сжщия Рилъ пише: „Елзасъ-лоренскитѣ булдоци ще забиятъ по-дълбоко зжбитѣ си въ врата на френската

сифилистична република".

Настава голѣмъ скандалъ, всредъ който агентъ-провокатора осмѣнъ и презрянъ вика съ всичка сила:

„Това което съмъ писалъ азъ го чувахъ въ събранията".

Щурмелъ. — Моя баща лежа деветь месеца затворъ за единъ агентъ-провокаторъ. Сега и азъ съмъ изложенъ на атакитѣ на другъ агентъ-провокаторъ. Но на насъ Рилъ се виждаше съмнителенъ и затова го изключихме отъ Мюлузката секция на Хайматбунда. Той употрѣби всички усилия да остане въ нашитѣ среди. Едва днесъ научаваме за писмата, които е писалъ въ Германия. Очевидно всичко това е правилъ съ провокаторски цели.

Той е специалистъ въ провокаторската кореспонденция. Той вършеше провокация и съ афиша. Той ги лепеше върху стенитѣ на самата префектура въ Мюлузъ.

(Следва) *Д-ръ П. Вичевъ*

Пристрастие съ дървения материалъ на

бѣжанцитѣ

Както съобщихме своевременно, полагалиятъ се по закона дървенъ материалъ за бѣжанцитѣ, въ известно количество се отпусна и по настоящемъ се раздава на настаненитѣ въ Столицата бѣжанци.

Въ редакцията ни обаче, се получиха множество оплаквания по начина на раздаването. Така, на съвършенно бедни бѣжанци, които не могатъ да си довършатъ кжщичкитѣ се отпуща по 2—4 к. м. материалъ, а на други съ напълно завършени кжщи се отпуща материалъ въ по-голѣмо количество. Има случаи да се отпуща материалъ на лица, които не само, че нѣматъ никаква нужда отъ него, но които иматъ двуетажни кжщи напълно завършени, добрѣ оградени и които иматъ и свои капитали.

Комисията, която се е занимавала съ разпредѣлението на материала, очевидно е проявила голѣмо пристрастие, ако не трѣбва да се допуща користъ.

Дългъ е на голѣмитѣ фактори бързо да интервениратъ, да спратъ това своеобразно и противозаконно раздаване на материала, защото почва и тукъ да мирише на афери.

Кайзеръ Вилхелмъ

мисли да се връща

Въ една телеграма изпратена отъ бившия Кайзеръ Вилхелмъ до единъ баварски полкъ той подчерталъ вѣрата, че ще бжде повиканъ въ Германия. Той телеграфира:

„Азъ съмъ убеденъ, че бойния духъ и жертвитѣ, които инспирираха моя полкъ презъ време на войната ще се появятъ, когато дойде момента да бжде освободено германманското отечество и да установи на власть своя Кайзеръ и своитѣ князе наследници".

Канадскитѣ индийци

прокламиратъ независимость.

Шефоветѣ на индийската конфедерация въ северна Америка сж изпратили ултиматумъ на английското правителство въ Лондонъ и на Канадското въ Отава отъ името на индийцитѣ въ Тускарора близо до Брандфордъ въ Онтарио, съ които прокламиратъ своята независимость и искатъ оттеглянето на канадската полиция. Искатъ сжщо обезщетение отъ военното нашедствие и проявени насилия надъ тѣхнитѣ права.

Китайски стени

въ Европа

Въ Англия е излезла една пощенска карта, която се разпространява и въ която е изобразена Европа съ толкова иного държави и държавици разграничени съ много граници имитници. Добива се впечатление, че никога обтегнатостьта между народитѣ не е била толкова голѣма и толтова сложна колкото днесъ. Китайски стени днесъ ограждатъ всички държави. И при все това виновницитѣ, които сж единственитѣ и най-голѣмитѣ въ Англия и Франция не чувствуватъ нито срамъ, нито иматъ съвесть за да се смути отъ тия убийствени последствия отъ насилственитѣ договори около Версаилъ.

Непочтена дейность

Съобщихме въ миналия брой, че една разбойническа банда нападнала нѣкои добрички села, ограбила 200,000 лей, убила единъ турчинъ и избѣгала.

Споредъ единъ български вестникъ, който минава за меродавенъ, Варненската полиция заловила край границата една банда и намѣрила много пари въ нея. Касаело се за „непочтена" дейность.

Разбира се, когато се касаеше преди две години за Дочо Михаиловъ да бжде премахнатъ отъ свѣта пакъ сжщитѣ таксуваха „разбойническа" дейность, а сега понеже сж отъ Староселскитѣ герои, които станаха причина за избиването на десятки българи и засилването на терора и габежитѣ въ Добруджа — тѣхната дейность не е разбойническа а само „непочтена".

Ние само подчертаваме тая „непочтена" дейность, като староселската, за да видимъ на кой другъ Дочо ще се припише, та Пилатъ пакъ да си измие ржцетѣ.

Оплакване

на Варненскитѣ бѣжанци

Варна, 6. VII. *1928 г.*

Четеме въ вестникъ „Свободна Добруджа", че въ София се раздава дървенъ материалъ на бѣжанцитѣ. Само въ София ли има бѣжанци? Тукъ има хиляди добруджански, македонски и тракийски бѣжанци. За тѣхъ нѣма ли кой да се интересува.

Имаше наистина преди нѣколко месеца една подобна инициатива, обаче цѣлата тя излѣзе, че почива на аферизмъ. Разкри се, че инициаторитѣ сж гледали какъ да използватъ едно законно право на бѣжанцитѣ и да го изкористятъ. Разкрива се, че въ съдружие съ други двама добре познати на бѣжанцитѣ личности отъ София, сж контрактували съ нѣкои софийски търговци на дървенъ строителенъ материалъ и имъ продали правото на варненскитѣ бѣжанци за дървенъ материалъ за 1,400,000 лв.

Аферата тукъ се разкрива и се започва ревизията на съставения списъкъ на бѣжанцитѣ, което продължи три месеци. Изготви се новъ списъкъ. И той отне толкова време. Така се проигра всичкото време въ кавги, разкрития, заплашвания, а варненскитѣ бѣжанци останаха пакъ безъ материалъ.

Ние апелираме къмъ натоваренитѣ отъ закона органи да взематъ присърдце интереситѣ на бѣжанцитѣ и отпуснатъ полагаемия по закона материалъ безъ посредничеството на каквито и да сж комисионери.

Имената на замѣсенитѣ петь души отъ тукъ и отъ София въ цѣлата тая мрънсна история за сега ще замълчиме.

Каварналиевъ

Изъ конференцията на труда

Въ международната конференция на труда, Жуо и Мертенсъ сж поискали да бжде въведенъ и нѣмския езикъ като официаленъ. Съ 13 срещу 6 гласа въпроса е отнесенъ за разглеждане въ административния сждъ. На свой редъ делегатитѣ на Италия, Испания, Португалия и Холандия поискали сжщото и за тѣхнитѣ езици.

Полско-Литванския конфликтъ

История и сжщество на борбата. Католицизма и полонизацията.

III

Историческитѣ форми, които опредѣляха зависимостьта между дветѣ страни — Полша и Литва, опредѣлятъ сжщо и пълното равенство на тѣхнитѣ права. Всѣко вмѣшателство на поляцитѣ въ литванскитѣ работи е следователно неоправдано. Това е толкова по вѣрно, като се знае, че днешна републиканска Полша се основава на статутитѣ отъ 1772 г. Тогава границитѣ ѝ бѣха очертани на югъ отъ Августово, на западъ отъ Гродно и следваше линията Курцонъ. Цѣлата територия разположена на изтокъ и която се намира днесъ подъ владичеството на Полша на 1772 г. принадлежеше на Литва.

Това сж историческитѣ факти. Сждбата на тая територия не може да не интересува Литва. И всѣки опитъ да се наложи на нея едно друго разрешение среща съпротивата на литванцитѣ. Нейнитѣ претенции не отиватъ по-далече отъ историческитѣ и етнографическитѣ ѝ граници, които обгръщатъ територията около Вилна. Тѣ сж строго очертани въ договора сключенъ въ Москва на 12. VII. 1920 год.

Никога Полша сериозно не е подържала, че тая територия е принадлежала на нея. И само следъ зарождането у доскоро робувалитѣ поляци империалистически апетити, окупираха тая область, а днесъ търсятъ аргументи да оправдаятъ тия си деяния — деяния прочее, които еднакво се подържатъ и оправдаватъ по сжществуващитѣ мирни договори, насилията върху националноститѣ почти въ цѣла Европа. Отъ тѣхъ се черпи куража у поляцитѣ и тѣ имъ сж единствения аргументъ основанъ на старата догма: Силата унищожава правото.

Нѣщо повече. Поляцитѣ не се срамуватъ дори да подържатъ, че Литва нѣма право на сжществуване, а трѣбвало да се счете, като провинция отъ Полша. И днесъ въ тая окупирана область се проявява сжщия, ако не и по-жестокъ режимъ отъ руския едно време: литванскитѣ книги се горятъ, а литванския говоръ се преследва.

Полицейски агенти преследватъ езика и въ църквата, тъй както бѣше при царска Русия. Въ една църква въ Вилна единъ полски свещеникъ е говорилъ на богомолцитѣ, че не бива да си служатъ съ литванския езикъ, защото Всевишния Богъ, създателя на небето и земята не разбиралъ другъ езикъ, освенъ полския.

Може това да е смѣшно, но днесъ въ съвременна Полша такъвъ режимъ царува. И поляцитѣ използватъ, като найсиленъ аргументъ католицизма, който се практикува еднакво въ Полша и Литва да твърдятъ, че цѣлото това население е едно и сжщо. Националностьта тѣ опредѣлятъ не отъ други елементи, а само отъ религията.

Презъ войната Р. Климасъ, литвански пълномощенъ министъръ, билъ проверитель на населението въ Вилненската область. Между неграмотното селско население, на въпроса каква националность има, получавалъ отговоръ:

— Ние тукъ сме католици.

Но когато имъ казвалъ, че това не е националность, тѣ му отговаряли: ние сме литвански идолопоклоници.

Следва да се заключи, че полската агитация е идентифицирала религията съ полонизма. Тѣ създадоха Вилненския унивеситетъ и чрезъ него садеха полска култура и безкръполно си служатъ и днесъ съ тоя аргументъ да доказватъ полския характеръ на областьта. Защото чрезъ него тѣ успѣха да използуватъ литванскитѣ благородници и да ги направятъ поляци. И постигнаха известни резултати. Голѣма часть отъ днешната полска аристокрация е съ литвански произходъ. Едно опомняне обаче въ последно време се забелезва и въ нея за възвръщане къмъ националностьта си.

Ромънския заемъ

Играта на Римъ — Лондонъ — Парижъ

Както съобщихме и ромънския заемъ не успѣ въ Лондонъ. И той се отложи за наесень. Английскитѣ банкери подкрѣпиха претенциитѣ на германскитѣ — да бждатъ обезщетени всички държатели на ромънски държавни цени книжа.

Италия влезе помежду имъ да стори едно „благодеяние". Тя предложи да отпустне заемъ на Ромъния, за да обезщети унгарскитѣ оптанти срещу които въ сжщия размѣръ Ромъния да ѝ отстжпи отъ репарациония си дългъ срещу Германия.

Очевидно Англия и Италия искатъ да вплетатъ Ромъния въ своята орбита на политика и да я изематъ отъ френското влияние.

Французското правителство избърза обаче да предупреди една подобна игра. То наложи на Банкъ де Франсъ да авансира една сума на Ромъния и да я подпомогне. Банкъ де Франсъ отпусна телеграфически 300 мил. франка, близо 2 милиарда лей.

Играта ще следва. Новия номеръ се очаква отъ Римъ и Лондонъ.

Нови ориентации

Италия и Австрия

Следъ конфликта между Австрия и Италия като резултатъ на лошото третиране на немския елементъ въ горния Адижъ отъ италианцитѣ, и вследствие подчертанитѣ тенденции на Австрия да се присъедини къмъ Германия, и въ резултатъ на което Италиянския пълномощенъ министръ Аурити бѣше напустналъ поста си, австрийския канцлеръ Зайпелъ, който се намира подъ влиянието на Лондонъ, е направилъ изявления, съ които констатира че недоволството на нѣмския елементъ въ Италия се инспирира отъ безотговорни лица, които въ бждаще при втора подобна проява щѣлъ да наказва съгласно законитѣ на страната.

Считайки се удовлетворенъ Мусолини, телеграфически наредилъ до Лурити да заеме мѣстото си и да възстанови връзкитѣ си съ австрийското правителство.

Венизелосъ. Злиятъ гений въ балканскитѣ конфликти и хитриятъ критянинъ Венизелосъ чрѣзъ маневри и интриги успѣлъ пакъ да се добере до управлението на Гърция. Изглежда, че тоя пжть сждбата ще го изиграе по-жестоко.